

ONTHARDEN VAN KLEINE PUBLIEKE RUIMTEN

WAAROM ONTHARDEN?

De bodem en de open ruimte vervullen veel functies die het ecologisch evenwicht in stand houden. Als een verharding de bodem afdicht, gaan al die functies verloren. Ontharden zorgt voor:

- [Minder wateroverlast](#)
- [Koelere steden](#)
- [Grotere biodiversiteit](#)
- [Betere luchtkwaliteit](#)
- [Aangenamere omgeving](#)
- [Betere bodemkwaliteit](#)
- [Kansen voor voedselproductie](#)

zie [Uitdagingen | Departement Omgeving - Vlaamse overheid \(vlaanderen.be\)](#)

WAAR ONTHARDEN?

Op de meeste plaatsen ligt er veel meer verharding dan nodig, dus er zijn opties zat. Zoek win-winopportunities door de ontharding te koppelen aan:

- Mobiliteit: een groene knip in de straat, een nieuwe groene éénrichtingsstraat, een natuurlijke verkeersremmer of wegversmalling ...

Figuur 1: Knip Dikken van Pamelstraat Roosdaal

- Ontmoeting: een pijpenkop of een te brede “stoepbocht” inrichten als een groene ontmoetingsplaats of rustpunt.

Pijpenkop Grimbergen P.Brueghelstraat

VOOR (foto 2022)

NA (foto augustus 2023)

Figuur 2 Pijpenkop Pieter Breughel Grimbergen VOOR en NA

Figuur 3 Pijpenkop Pieter Breughel Grimbergen NA

Figuur 4 Pijpenkop Elcerlyclaan Overijse

- Burenparticipatie: door een gezamenlijke gevel [\[zie fiche klimhulp\]](#) - of voortuinactie leren de burenen elkaar beter kennen.
- Kostenbesparing: een groene begraafplaats vraagt minder onderhoud dan een grijze begraafplaats met grindpaden.

Ook Breekijzer vzw kan je helpen om wegen te selecteren voor ontharding: [Re-Move methode van Breekijzer helpt om wegen te ontharden | VLAIO](#)

TIP

Geen of weinig plaats en/of budget om te ontharden? → Ga maximaal voor gevelgroen [\[zie fiche klimhulp\]](#)

KOSTPRIJS HANGT AF VAN SOORT VERHARDING

Weet dat de grootste kost meestal zit in het uitbreken (en afvoeren) van de verharding. Teerhoudend asfalt ontharden zal meestal veel duurder zijn dan stoeptegels. Verwijder daarom eerst één tegel of een stukje asfalt om te bekijken wat eronder zit. Dit zal namelijk grotendeels de kostprijs van de werken bepalen.

1. Goedkoop: klinkers/tegels in een zandbed of een laag stabilisé zijn makkelijk te verwijderen en hergebruik is mogelijk: als afboording (tegel op zijn kant), stapelmuurtje of hergebruik in een ander project waar bestrating nodig is.

Figuur 5 Hergebruik tegels (op hun kant) als afboording Liedekerke

Figuur 6 Hergebruik tegels (op hun kant) als afboording Liedekerke

Figuur 7 Hergebruik tegels in stapelmuurtje

2. Duur: asfalt moet uitgeslepen, verwijderd en afgevoerd worden. Reken op 50 à 100 euro/m² exclusief arbeidstijd, afhankelijk van de oppervlakte. (LET op: teerhoudend asfalt verwijderen is vaak nog duurder). Om te weten of je te maken hebt met teerhoudend asfalt, kan je een spuitbus met PAK marker aankopen en deze op het asfalt spuiten. Als de marker geel kleurt weet je dat er teer in het asfalt zit. Indien het gaat om grote volumes niet-teerhoudend asfalt: best even navragen of het asfalt opnieuw kan gebruikt worden als steenslag. Hiervoor kan je terecht bij asfaltcentrales.be.

Funderingen moeten niet volledig verwijderd worden. Enkel de toplaag. Zeer grove steenslag is perfect waterdoorlatend en kan losgewerkt en vermengd worden met goede teelaarde.

TIPS

Geen eigen middelen om te ontharden? Ga dan eens te raden bij [LEADER](#) (plattelandsgemeenten) of [Natuur in je buurt](#).

Geen tijd om te ontharden? Indien er meerdere plekken onthard moeten worden in een periode van 2-3 jaar is een raamovereenkomst met een gespecialiseerd bedrijf voor die periode vaak voordeliger dan het zelf uit te voeren met eigen groenarbeiders.

DE LEIDINGEN ONDER DE GROND BEPALEN OF ER EEN BOOM KAN GEPLANT WORDEN

Doe eerst een [KLIP aanvraag](#) om te weten welke leidingen waar liggen.

1. Geen leidingen: Plant liefst een boom ([zie fiche boomplant](#) en [lijst klimaatbomen](#))
2. Leidingen aanwezig: Bij gas (paarse lijn op klip) moet er minimaal 3 meter afstand genomen worden van bomen en struiken en is er wortelgeleiding nodig. Zie [lijst Fluxys van mogelijke soorten](#). Vaak enkel vaste planten of inzaaien mogelijk. Leg je plan voor aan nutsmaatschappijen ter advies en goedkeuring.

MAAK VAN JE PLANTVAK EEN WATERINFILTRATIEVLAK

Maak optimaal gebruik van regenwater en zorg dat het regenwater in het plantvak stroomt. Het plantvak wordt dus ingericht op een locatie die (net iets) lager ligt dan de verharding die behouden blijft. ([zie fiche \(mini\)wadi en regentuin](#))

1. We zijn grote fan van een wadi, maar het vraagt wel wat ruimte, kosten en werkuren, die niet altijd beschikbaar zijn. Daarom stellen we als quickwins in stedelijke omgeving eerder eenvoudigere infiltratievlakken voor. Vele kleintjes maken een groot.
2. Afhankelijk van het gewenste uitzicht en je budget kies je voor een natuurlijk uitzijnde miniwadi of voor een regentuin als gecultiveerde eyecatcher.
3. Zorg liefst voor een verzonken boordsteen, zodat het water rechtstreeks naar de planten kan. Bij passage van auto's is een verhoogde boordsteen echter noodzakelijk: kies dan voor een waterpasserende boordsteen ([zie fiche grasdalparking en waterpasserende boordstenen](#)) of voldoende onderbrekingen in de bestaande boordsteen.

WATERDOORLAATBARE PARKING

Naast wegen kunnen ook parkings onthard worden en vervangen door groene, waterdoorlatende parkings. ([zie fiche grasdalparking en waterpasserende boordstenen](#))

TECHNISCHE FICHES:

1. [fiche grasdalparking en waterdoorlatende boordstenen](#)
2. [fiche klimhulp](#)
3. [fiche \(mini\)wadi en regentuin](#)
4. [fiche boomaanplant en -onderhoud](#) (zie ook *bijlage 3* voor een lijst met *klimaatbomen*)
5. [fiche algemene plant- en aankooptips](#)

BIJLAGEN

1. [Eandis: Mogen er bomen in de dichte nabijheid of boven leidingen worden aangeplant?](#)
2. [Aquafin: lijst van toegelaten bomen en struiken](#)
3. [KiemKracht: klimaatbomenlijst](#)
4. [KiemKracht: vaste plantenlijst regentuin en/of wadi](#)
5. [KiemKracht: aanplant hoogstambomen](#)

EXTRA INFORMATIE

Inspiratiegidsen “Vlaanderen breekt uit”: ontharden en groenblauw inrichten in de bebouwde omgeving:

- [Biodivers ontwerpen en beheren](#)